

317. Badania nad *Scythrididae* (*Lepidoptera*) Polski. IV. Uwagi dotyczące bionomii *Scythris seliniella* (ZELLER, 1839)

Studies on the *Scythrididae* (*Lepidoptera*) of Poland. IV. Comments on the bionomics of *Scythris seliniella* (ZELLER, 1839)

KEY WORDS: *Lepidoptera*, *Scythrididae*, *Scythris seliniella*, food-plant, habitat preferences.

W faunie Polski *Scythris seliniella* (ZELLER, 1839) jest jednym z dwóch przedstawicieli rodziny *Scythrididae*, należącym do nieformalnej grupy gatunkowej „*seliniella*” (do zgrupowania tego należy także *Scythris clavella* (ZELLER, 1855)). Dotychczas żaden aspekt bionomii tego gatunku nie był znany. Wieloletnie badania prowadzone przez autora głównie w rezerwacie „Skarpa Dobrska” (UTM: EB68) oraz w rezerwacie „Chotel Czerwony” (DA88) pozwoliły na odkrycie interesującego cyklu rozwojowego tego gatunku.

Larwy *Scythris seliniella* są egzofagami, żerującymi na *Artemisia campestris* L., *Gypsophila fastigiata* L. oraz na mchu *Homalothecium lutescens* (HEDW.) ROBINS. Gąsienice żyją najczęściej pojedynczo (sporadycznie na jednej roślinie spotyka się 2–3 osobniki) w rozległych jedwabnych chodnikach, tworzonych przy nasadzie liści (w przypadku bylicy i łyszczca) oraz pomiędzy łądkami mchu. Bylica polna występuje we wszystkich typach środowisk, w których wykazano obecność *Scythris seliniella*, natomiast łyszczec jest prawdopodobnie jedynie fakultatywną rośliną pokarmową. Pomimo, iż larwy stwierdzono tylko na jednym gatunku mchu, to jednak z pewnością omawiany przedstawiciel *Scythrididae* nie posiada tak wąskiej specjalizacji pokarmowej, ponieważ wiele środowisk tego motyla charakteryzuje bogata flora mchów, bez występowania w nich jednak *Homalothecium lutescens*. Gąsienice po przezimowaniu pojawiają się w pierwszej połowie kwietnia oraz w maju. Kolejne pokolenie larw pojawia się od końca lipca lub w sierpniu (po okresie estywacji) i spotykane jest do późnej jesieni. Pojawienie się tego pokolenia uzależnione jest ściśle od warunków atmosferycznych (szczególnie od opadów i temperatury), determinujących długość diapauzy letniej stadium larwy. Gąsienice zimują w różnych fazach rozwoju, lecz nigdy jako w pełni dorosłe, czyli po ostatnim linieniu. Przed hibernacją (po okresie estywacji) larwy żerują wyłącznie na mchach, natomiast po przezimowaniu (kwiecień – maj) odżywiają się roślinami naczyniowymi. Zmiana rośliny pokarmowej z mchu na rośliny kwiatowe po przezimowaniu została również zaobserwowana u *Scythris clavella*, jednak w obrębie *Scythrididae* jest ona cechą unikalną i dlatego też należy ją uważać za synapomorfie grupy „*seliniella*”. Przed zapoczwarczeniem larwy budują gęsty kokon, inkrustowany szczątkami roślinnymi i ziarnami piasku; zapoczwarczenie odbywa się na podłożu lub pośród detrytusu. Imagines latają w jednej generacji od połowy maja do lipca. Największą aktywność wykazują przy bezwietrznej i bezchmurnej pogodzie; można je wówczas często spotkać na kwiatach różnych gatunków roślin zielnych.

Pod względem morfologii stadiów preimaginalnych *Scythris seliniella* i *Scythris clavella* są nieomal identyczne; gatunki te różnią się jednak znacznie preferencjami środowiskowymi – *Scythris seliniella* żyje na kserotermicznych obszarach o podłożu gipsowym, wapiennym lub lessowym, natomiast drugi gatunek występuje wyłącznie w siedliskach o podłożu piaszczystym. W Polsce populacje tych motyli mają charakter allopatryczny – *Scythris seliniella* żyje jedynie w południowej części kraju, natomiast *Scythris clavella* w części centralnej. Allopatryczność tych dwóch gatunków z grupy „*seliniella*” stwierdzona została również w Czechach i na Słowacji.

Scythris seliniella jest motylem lokalnym, jednak w miejscu występowania, w przeciwieństwie do większości gatunków rodziny *Scythrididae*, populacje są zazwyczaj bardzo liczne.

Tomasz BARAN, Inst. Biol. i Ochr. Środ. URz, Rzeszów